

ØSTFYNS MUSEER, SKOLETJENESTEN

LÆRERVEJLEDNING

Mit Østfyn: Et undervisningsforløb for 3.klassetrin på Johannes Larsen Museet.

Det overordnede formål med "Mit Østfyn" er at sikre, at alle skoleelever fra Østfyn gennem deres skoletid får kendskab til lokalområdets kulturarv og fysisk møder kulturarven.

Med udgangspunkt i fynbomalernes og særligt Johannes Larsens liv og kunst får eleverne et indblik i forskellige tiders kunst samt det at arbejde praktisk i og med billeder. Eleverne præsenteres for forskellige kunstneriske teknikker og udtryk samt farvernes og kompositionens betydning i billederne. Der er desuden samtaler med eleverne om naturen i kunsten og om Johannes Larsens skildringer af familien.

Forslag til 3.klasses undervisningsforløb i faget billedkunst efter besøg på Johannes Larsen Museet

Billedkunst: Faget hviler på et grundlag af praktisk billedarbejde, billedanalyse og kommunikation, hvor eleverne beskæftiger sig med egne og andres visuelle fremstillinger.

Faget er bygget op om de fem virksomhedsformer: Oplevelse, udtryk, håndværk, analyse og kommunikation

Mål for billedkunst

- *At eleverne gennem arbejdet med emnerne tilegner sig kundskaber og indsigt i familieportrættet og skildringer af natur og fugle, der medvirker til at udvide elevernes forestilling om verden.*
- *At eleverne opnår færdigheder og kundskaber i de tre skildringsformer iagttagelse, fantasi og forestilling inden for kategorierne plane billede, rumlige billeder og digitale billeder..*
- *At eleverne får indsigt i, hvorledes fantasi, forestilling og iagttagelser kommer til udtryk i billeder.*
- *At eleverne gennem arbejdet med praktisk billedarbejde, billedanalyse og kommunikation opnår indsigt og får lyst til at udtrykke sig i billeder.*
- *At eleverne gennem arbejdet med digitale hjælpemidler tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at eksperimentere og ændre på komposition og indhold og dermed opnår en forståelse for billedets opbygning, fortælling og virkemidler.*

Booking/planlægning af forløb

Forløb bookes ved at kontakte Johannes Larsen Museet på: tlf. 65 32 11 77 eller e-mail: johanneslarsenmuseet@ostfynsmuseer.dk - husk at nævne, at forløbet er en del af projektet Mit Østfyn.

Det er vigtigt, at I får booket besøg på Johannes Larsen Museet i god tid. Det vil sige, at når årsplaner ligger klar i starten af august vil det være hensigtsmæssigt at booke med det samme. Dette skyldes det store planlægningsarbejde med at få besøgene til at gå op.

OPGAVER

Tema: Familieportrættet

Beskrivelse af de tænkte undervisningsforløb

Til disse forløb kan hjemmesiden <http://www.johanneslarsenmuseet.dk/boern-unge/portraetter/> bruges som inspiration til at udforske teknikker, komposition, farver, lys/skyggevirksomheder.

1. Portræt og grafik (plane billeder)

I klassen

Læreren gennemgår forskellige portrættetyper: selvportræt, "selfie", gruppeportræt, familieportræt, fotoportræt. Portrætters rolle og funktion før i tiden og i dag diskuteres. Hvad betyder portrætter for dem?

Forslag til elevopgaver:

Materialer: Sort A3 papir, hvid blyant, sakse, portrætfoto af elevernes familie.

Eleverne skal medbringe et fotoportræt af et familiemedlem fx far, mor, bedstemor, bedstefar, oldefar, oldemor.

På sort A3-papir tegner eleverne med hvid blyant personens ansigt, portrættet klippes ud og hænges op på vinduer. Billedsamtale om portrætternes nye udtryk. Lys-/skyggevirksomheder og konturstregers betydning.

På Johannes Larsen Museet

Under besøget: Museumsformidleren viser forskellige portrætter i Johannes Larsens villa, bl.a. af Johannes Larsen som barn, Johannes Larsens portræt af sin kone Alhed og Johannes Larsens billede af sin døende far, og der diskuteres hvilket forhold der er

mellem maler og den portrætterede. Kan man male folk der er syge? Skal man have sit pæne tøj på på et portræt? Og er billeder med mennesker på altid et portræt?

2. Maleriets udtryk (plane billeder)

I klassen

Læreren gennemgår med klassen udvalgte billedeksempler, som viser forskellige kunstneriske udtryk og teknikker. Fx kan guldaldermalerier vises i sammenligning med ekspressionistiske eller impressionistiske malerier. Samtale på klassen om hvorfor de kunstneriske udtryk skifter og om, hvilken virkning hhv. maleri med næsten fotografisk lighed og nyere tids maleri med brede penselstrøg "ikke-realistisk" farvebrug kan have. Efter besøget kan der på klassen arbejdes videre med -ismene og de kunstneriske udtryk både i form af elevernes egen produktion og gennem samtaler, som træner dem i at analysere billeder og at reflektere over de forskellige visuelle udtryksformer.

Forslag til elevopgaver:

Materialer: Akrylmaling, lærred, pensler i forskellige størrelser, svampe, blyant.

Farvelære: brug evt. Av-forms lille hæfte *En verden af farver*.

Eleverne skal medbringe et fotoportræt af et familiemedlem fx far, mor, bedstemor, bedstefar, oldefar, oldemor.

De tegner med let blyant ansigtet på lærredet og laver farveprøver på papir, maler derefter billedet.

Læreren kan vælge fx, at eleverne skal male impressionistisk.

Billederne udstilles, og der samtales om det færdige resultat.

På Johannes Larsen Museet

Museumsformidleren omviser og kommer herunder ind på forskellige tiders maleri/forskellige måder at gengive det iagttagne på.

Efter at være blevet præsenteret for opgaven får eleverne i hold på 2-3 personer fx 10 minutter til i villaen at vælge to meget forskellige billeder. Her kan de eks. vælge værker af Johannes Larsens onkler Eckhardt og Bless (guldaldertradition) sat op mod malerier af Sigurd Swane, Sven Havsteen-Mikkelsen og Karl Isakson (ekspressionisme). Eleverne fortæller efterfølgende resten af klassen om deres oplevelser og iagttagelser hvad angår det kunstneriske/maletekniske udtryk.

Tema: Fugle og Johannes Larsens billeder

Til disse forløb kan hjemmesiden <http://www.johanneslarsenmuseet.dk/boern-unge/fuglebilleder/> bruges som inspiration til at udforske teknikker, komposition, lys/skygge virkninger.

1. Fugleskildringer: papirklip og kontur (plane billeder)

I klassen

Før besøget og evt. også efter dette kan eleverne arbejde med at overføre tredimensionelle motiver til et todimensionelt udtryk med fokus på konturlinjer, lys og skygge.

Forslag til elevopgaver:

Materialer: Udstoppede fugle, Sort A4 karton, hvid blyant, skæreknive og underlag. Strandvasket træ, tråd og nål.

På sort A4 karton tegner eleverne med hvid blyant en udstoppet fugl. Motivet klippes ud. Fuglene hænges op i strandvasket træ og danner rammen om klassens fælles uro. Billedsamtale om fuglenes nye udtryk. Lys-/skyggevirksomheder, stregers og bevægelsens betydning.

På Johannes Larsen Museet

Museumsformidleren omviser i Alhed og Johannes Larsens villa og værksteder med særligt vægt på "fuglemaleren" Johannes Larsen, og klassen præsenteres for såvel kunstnerens tidlige studier af døde fugle som hans fugle-freskoer i spisestuen samt store fuglemalerier fra bl.a. Filsø.

Eleverne kan som en ekstra opgave komme op i museets udstillingssal, Johannes Larsen-salen, og prøve at lave om på Johannes Larsens malerier: Lærketrækket og Edderfuglejægerne på museets tablets i programmet ARTMix. Det ene med fokus på temaet "fugle i naturen" - hvordan maler man fugle i bevægelse? Det andet med fokus på "jagt" - Kan man både fange en fugl med et gevær og med en pensel - eller er der forskel?

2. Fugle og grafik: linoleumstryk

I klassen:

Før besøget og evt. også efter dette kan eleverne arbejde med linoleumssnit. De tilegner sig færdigheder og får viden om de grafiske udtryk og teknikker og derunder om forhold som det at arbejde spejlvendt (fx med inddragelse af skrift/bogstaver) og om, at de partier, der skæres væk i det færdige tryk vil stå i papirets farve.

Forslag til elevopgaver:

Materialer: Udstoppede fugle, blyanter, A4 papir, linoleum, linoleumsværktøj, engangsgummihandsker, linoleumssvæerte, gummivalser, grafisk presse (hvis ikke skolen har en grafisk presse kan eleverne bruge en ske – læg et stykke papir oven på den tilsværtede linoleumsplade glat med en ske, så sværten afsættes på papirets underside), hvidt japanpapir eller tegnepapir, aviser og en rulle bølgepap.

Tegn først en skitsetegning af en udstoppet fugl på A4 papir.

På linoleum tegner eleverne deres skitse. Derefter skæres fuglen ud. Inden eleverne trykker billederne, kan de tage en fotokopi af deres linoleumsplade eller lave et prøvetryk for at se, om trykket er færdigt. Derefter trykkes billederne ved hjælp af ske eller grafisk presse på papir. Hvis der bruges ske, lægges papiret på det indsværtede

linoleum, hvorefter man med skeens underside let glatter på papiret, så sværten afsættes på det. Læreren taler med elever om deres udtryk i billedet. Billederne sættes på lange baner bølgepap og udstilles. Der samtales om det færdige resultat.

På Johannes Larsen Museet

Museumsformidleren omviser i Alhed og Johannes Larsens villa og værksteder og lægger herunder særligt vægt på Johannes Larsens træsnit og bogillustrationer. Der tales med eleverne om forskellige grafiske teknikker, om trykkes teknik og om grunde til, at en kunstner vælger at arbejde med grafik.

3. Rumlige billeder: skulptur, fantasi og forestilling

I klassen

Læreren gennemgår forskellige former for rumlige billeder og deres materialer - fra klassiske skulpturer i gips, sten, marmor til mere moderne former som ready-mades og skraldeskulpturer.

Forslag til elevopgaver:

Materialer: Strandvasket træ, kobbertråd, ståltråd, rustne søm, japanpapir, hjemmelavet papir eller silkepapir.

Eleverne skal omdanne et stykke strandvasket træ til en fantasifugl ved hjælp af de materialer, læreren har lagt frem. Fuglene kan hænges op i en samlet gruppe.

Billedsamtale om det færdige resultat.

På Johannes Larsen Museet

Museumsformidleren omviser i Johannes Larsens villa, værksted og have samt i museets udstillingssal, Johannes Larsen-salen, med særlig vægt på forskellige former for skulpturer, deres udtryk og de anvendte materialer.

Ekstra tilbud på Johannes Larsen Museet

Johannes Larsen Museet tilbyder to digitale aktiviteter, der kan inddrages som en del af klassens besøg på museet: 1) En app til tablets, der kan vælges til som en integreret del af rundvisningen på museet i form af en 15 minutters øvelse under ledelse af museumsformidleren. 2) en museums-quiz (varighed omkring 30-45 minutter), som læreren selv kan sætte eleverne i gang med og eleverne på egen hånd kan få lov til at prøve kræfter med på deres smart phones efter selve rundvisningen.

ARTMix

I forbindelse med undervisningsforløbene kan Johannes Larsen Museets nye app benyttes på museets tablets. Med app'en kan eleverne to og to prøve at ændre komposition og indhold i fire af museets billeder ved bl.a. at rykke rundt på elementer og indsætte nye i billedet samt ændre

størrelser og farver. Ideen er, at børnene gennem legen med billederne i app'en får en forståelse for billeders opbygning, fortællinger og virkemidler på en ny og sjovere måde.

App'en er skabt i et tværfagligt samarbejde mellem: Faaborg Museum, Johannes Larsen Museet, Ungdomshuset i Odense og Brandts. Den er frit tilgængelig i App Store og Google Play, og lærere/elever kan dermed bruge den på klassen både før, under og efter besøget.